



**Tag KvægLyT i ørene i din juleferie**

Hør om:

- Kalvepasning
- Yverbetændelse
- Stære og salmonella



**kvægLYT**  
PODCAST



# Sådan sikrer du kalvenes energibalance

**Kulden øger kalvens energibehov. Her får du vigtige råd til at beskytte dem og sikre dem en god vinterperiode.**

Når vinterens kolde temperaturer sætter ind, er det afgørende at sikre, at kalvene får den nødvendige energi til både vækst og et stærkt immunforsvar. Ifølge kvægfygdyrlæge Henrik Læssøe Martin fra SEGES Innovation er det vigtigt at tage de rette forholdsregler for at beskytte kalvene.

“Når energien er lav, prioriterer kalvene deres varmeproduktion frem for vækst og immunforsvar. Det kan svække deres modstandskraft og gøre dem mere udsatte for sygdomme i vintermånederne,” siger Henrik Læssøe Martin.

## Tilvækst som pejlemærke

En stabil tilvækst er et klart tegn på, at kalvene får tilstrækkeligt med energi.

“Hvis kalvene har en god tilvækst, er det et tegn på, at de får nok energi til både at vokse og opretholde et stærkt immunforsvar, og derfor er vejning af kalve et vigtigt værktøj,” påpeger Henrik Læssøe Martin.

Hvis kalvene ikke får nok energi, vil deres immunsystem blive nedprioriteret, og det kan resultere i dårligere reaktioner på vaccinationer og vil dermed mindske den ønskede beskyttelse fra vaccinen.

## Sådan mindsker du varmetab

For at reducere varmetabet og hjælpe kalvene imod kulden anbefaler Henrik Læssøe Martin brug af kalvejakker og et rigeligt lag tør halm i boksene.

“Nyfødte kalve har brug for ekstra energi, når temperaturen falder til under 15 grader,” forklarer han.

“Når temperaturen ligger under 10 grader, har kalve op til 3-4 ugers alderen særlig gavn af at bære kalvejakker.”

Dette simple tiltag hjælper med at reducere varmetabet og fremmer en bedre tilvækst uden at øge mælkeforbruget.



## Husk de mindste kalve

Mindre kalve som jerseykalve, tvillinger og generelt små individer har højere varmetab og bør have ekstra opmærksomhed. Henrik Læssøe Martin anbefaler, at disse kalve beholder jakken på lidt længere.

“Når kalvene begynder at spise mere kraftfoder omkring 4-6 ugers alderen, vil omsætning i vommen bidrage positivt til varmeproduktionen, så fra omkring denne alder kan de bedre undvære den ekstra beskyttelse fra jakken,” forklarer han.

## Syge kalve kræver ekstra opmærksomhed

Når kalve bliver syge, stiger deres energibehov, fordi immunsystemet bruger ekstra ressourcer på at bekæmpe sygdomme. Samtidig har syge kalve ofte nedsat appetit, hvilket gør, at de indtager mindre energi, selvom de har brug for mere til immunsystemet og til vækst samt til varmeproduktion i den kolde tid.

“Det er derfor særlig vigtigt at beskytte syge kalve med kalvejakker og rigeligt med tør strøelse,” siger Henrik Læssøe Martin.

Han anbefaler også, at man giver syge kalve ekstra mælk, fx 1-1½ liter ekstra pr. dag, og helst med brug af suttespand. Dette vil sikre, at de får nok lettilgængelig energi, fordi sådanne kalve ofte har et reduceret optag af kraftfoder.

“Syge kalve, der ligger stille, har en mindre varmeproduktion i forhold til kalve, der bevæger sig, fordi de ikke producerer varme i musklerne gennem bevægelse. Dette gør dem ekstra sårbare, og de har derfor behov for al den støtte, de kan få,” tilføjer han.

Ved at følge disse enkle råd kan danske mælkeproducenter øge kalvenes chance for at klare sig bedst muligt igennem vinterens hårde betingelser. Jakker, ekstra strøelse og ekstra mælk vil bidrage til god tilvækst, og det hjælper samtidig med til at udvikle et stærkt immunforsvar, som er nødvendigt for kalvenes vækst og trivsel også på længere sigt.

# Laserbehandling af yvere: Et supplement, ikke en erstatning

## Laserterapi vinder frem i kvægstalden, men hvad siger forskningen?

Laserbehandling af yvere har fået opmærksomhed som en mulig behandling af yverbetændelse, men spørgsmålet er, om denne teknologi kan stå alene. Ifølge SEGES Innovation mangler der dokumentation for, at laserbehandling kan erstatte antibiotika.

### Et supplement til antibiotika

Michael Farre, chefkonsulent i yversundhed og mælkekvalitet hos SEGES Innovation, forklarer, at laserbehandling kan have en plads som støtteterapi.

"Der er videnskabelig dokumentation for, at laserbehandling sammen med antibiotika kan have en positiv effekt på at kurere yverbetændelse, men altså ikke laserbehandling alene. Vi opfordrer til, at hvis man overvejer at bruge laser, bør det ske i samråd med besætningsdyrlægen og som et supplement til andre behandlinger," siger han.

Laserterapi kan bidrage til at reducere hævelse og fremmeheling, men Michael Farre understreger, at antibiotika stadig spiller en central rolle i behandlingen. Klinisk syge dyr skal have en rettidig og effektiv behandling, som i dag bedst sikres gennem dokumenterede metoder.

### Manglende forskning bremser udbredelsen

Laserbehandlingens potentielle fordele har skabt nysgerrighed blandt mælkeproducenter, men SEGES Innovation peger på et problem: Manglende dokumentation fra uafhængige studier.

SEGES Innovation har tilbudt at gennemføre forsøg for de to firmaer, der sælger laserudstyr i Danmark, men begge har afslået.

"Vi har en klar interesse i at udføre forsøg, der kan dokumentere effekten af nye teknologier, men det kræver åbenhed fra producenterne. Den nuværende mangel på data gør det svært for os at anbefale laserbehandling som andet end et supplement," forklarer Michael Farre.

Den manglende dokumentation betyder, at laserbehandlinger kan registreres separat i Kvægdata-basen, men indgår ikke i statistikker eller avlsværdiurderinger fra SEGES Innovation.

### Antibiotikas uundværlige rolle

Selvom laserterapi kan være en spændende teknologi, viser videnskaben, at antibiotika fortsat er uundværligt i behandlingen af yverbetændelse. Michael Farre fremhæver et nyt forsøg, hvor SEGES Innovation sammen med Københavns Universitet og Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter undersøgte muligheden for at behandle yverbetændelse med tuber alene, uden injektionsantibiotika.

"Forsøget viste, at det i visse besætninger er muligt at undlade injektionsantibiotika og udelukkende behandle med tuber. Men det er vigtigt at understrege, at dette ikke betyder, at laser kan erstatte antibiotika," siger han.

Resultaterne understreger behovet for evidensbaserede løsninger og en forsigtig tilgang til nye teknologier som laser.



## Fremtidens teknologi i stalden: VelKoTek styrker køernes trivsel

### Avancerede kameraer og kunstig intelligens skal sætte nye standarder for køernes trivsel.

På Debelgaard mellem Brørup og Vorbasse testes fremtidens teknologi i stalden. VelKoTek, et samarbejdsprojekt mellem SEGES Innovation, Syddansk Universitet, Jysk IT og Arla Foods udforsker, hvordan avanceret teknologi kan løfte køernes velfærd til nye højder.

"Vi sætter 12 kameraer op i stalden her på Debelgaard. Målet er, at de skal filme køernes bevægelsesmønstre og handlinger," forklarer Erik Jeppesen, tekniker for Datafangst hos SEGES Innovation.

Disse optagelser analyseres ved hjælp af kunstig intelligens, så vi kender den enkelte kos daglige færden. Ved at kombinere observationer med data fra DMS håber forskerne at finde mønstre, der kan afsløre tidlige tegn på sygdom eller stress hos køerne.

Teknologien skal fungere som et redskab til at styrke velfærden og samtidig forbedre produktiviteten i stalden.

Mælkeproducent Christian Bejer Pedersen på Debelgaard glæder sig til at se, hvad der kommer ud af VelKoTek-samarbejdet. Foto: SEGES Innovation.



### En teknologi med potentiale

Laserbehandling kan måske finde dens plads som en del af fremtidens behandlingsstrategier, men effektiviteten som selvstændig metode mangler stadig at blive bevist.

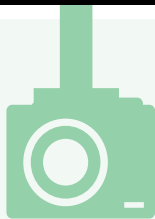
"Vi ønsker at støtte innovation i branchen, men det er afgørende, at nye metoder bygger på solid videnskabelig dokumentation," siger Michael Farre.

For nuværende er budskabet klart: Laserbehandling kan være et nyttigt supplement, men den kan ikke erstatte antibiotika som kernebehandling mod yverbetændelse.

"Klinisk syge dyr skal altid have en rettidig og effektiv behandling, uanset hvilken metode der vælges," afslutter Michael Farre.

Med den rette brug og mere forskning kan laserteknologien muligvis blive en vigtig del af værktøjskassen i moderne kvægbrug. Indtil da bør landmænd dog være kritiske og sikre, at de handler på baggrund af veldokumenterede løsninger.

VIL DU VIDE MERE: MICHAEL FARRE, MIFA@SEGES.DK



### Fremtidens løsninger formes i dag

Christian Bejer Pedersen, mælkeproducent og ejer af Debelgaard, er glad for at være en del af projektet:

"Vi har valgt at være med i et projekt som dette, fordi vi godt kan lide at være med til at udvikle. Vi kan godt lide teknologi, og så giver det selvfølgelig kæmpestor mening for os at være med til at udvikle løsninger for fremtiden."

VelKoTek repræsenterer et stærkt samarbejde mellem forskningsinstitutioner og landmænd. Projektets ambition er ikke kun at overvåge køernes trivsel, men også at reagere på potentielle problemer, inden de udvikler sig. Projektet vil anvende kameradata i kombination med alle de øvrige data, som findes på de enkelte dyr.

### Langsigtet indsats

Projektet, der løber frem til 2027, er stadig i sin opstartsfasen. Kameraernes optagelser og de avancerede algoritmer kan give en præcis forståelse af køernes adfærd og trivsel. På den måde bliver det muligt for mælkeproducenter at handle proaktivt og opnå både bedre velfærd og højere udbytte.

## Din genvej til bedre kalveopdræt – tilmeld dig nu!

SEGES Innovation udgiver i samarbejde med udvalgte DLBR-virksomheder et nyhedsbrev, der sætter fokus på kalveopdræt. Kalvenes første leveuger har stor betydning for deres trivsel, sundhed og fremtidige præstationer, og nyhedsbrevet understøtter optimering af produktionskæden fra mælkeproducent til slagtekalveproducent.

Nyhedsbrevet henvender sig til både mælke- og slagtekalveproducenter samt deres ansatte. Det indeholder faglige artikler om kviekalve og slagtekalve og giver inspiration til bedre rutiner og samarbejde. Lige nu kan det modtages gratis, men kræver abonnement fra januar. SEGES Innovation og DLBR håber, at det bliver en vigtig platform for viden og idéudveksling, der kan skabe værdi for kvægsektoren.



## Hjælp SEGES Innovation med at knække antibiotikaforbruget til kalve

Antibiotikaforbruget i kalveproduktion er et emne, der tiltrækker stor opmærksomhed fra både politikere og forbrugere. For at få et bedre indblik i udfordringerne på området opfordrer SEGES Innovation nu landmænd til at deltage i en spørgeskemaundersøgelse. Formålet er at afdække forskelle i produktionsforhold og identificere konkrete udfordringer i arbejdet med at reducere antibiotikaforbruget til kalve.

Undersøgelsen er en del af projektet 'Knæk antibiotikaforbruget til kalve og ungdyr', der støttes af Mælkeafgiftsfonden og Kvægafgiftsfonden.

Din deltagelse er vigtig og kan gøre en forskel. Klik på linket for at give dit bidrag og hjælpe med at skabe løsninger, der er tilpasset din virkelighed.



## Stor interesse for kompensation for fodertilsætning

Nye tal fra Trepartsministeriet viser, at mælkeproducenter har søgt kompensation til metanreducerende foder for omkring 92 procent af de støtteberettigede malkekøer. Med det er vejen altså banet for, at mælkeproducenterne kan blive klar til det krav, der fra 1. januar 2025 pålægger dem at mindske udledningen af metan fra køernes fordøjelse. Denne reduktion kan opnås ved at anvende fodertilsætningsstoffet Bovaer eller ved at øge fedtindholdet i foderet.

Selvom interessen for kompensationen har været stor, er der betydeligt færre, der har søgt tilskud. Kun omkring tre procent af de støtteberettigede køer er dækket af ansøgninger til tilskudsordningen.

Ansøgningsprocessen har ikke været helt problemfri for alle. Få har oplevet problemer, og Landbrug & Fødevarer er i tæt dialog med Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø om disse.

# Myte om salmonella aflives

**Undersøgelse er klar med første resultater, som afliver myte om smittespredning på vinger: Der er ikke fundet Salmonella Dublin på stærene indfanget på en række gårde i Sydvest- og Sønderjylland.**

Det er ellers en sejlvet myte. At de store stæreflokke, som besøger kvægstalde i især Sydvest- og Sønderjylland, bærer salmonellasmitte med sig via deres fjer, fødder og mange klatter. Men en undersøgelse, hvor dyrlæger i efteråret 2024 har podet hundredvis af stærene indfanget på salmonellasmittede kvægejendomme, har ikke påvist Salmonella Dublin på en eneste fugls fjerdragt eller fødder.

Andre undersøgelser har tidligere afvist, at stæregødning kan indeholde Salmonella Dublin. Og i undersøgelsen i år blev der ligeledes ikke fundet salmonella i stærenes gødning.

"Vi er glade for, at vi ikke har fundet nogen som helst tegn på,

at stærene transporterer salmonella mellem besætninger. Vi kan dermed fokusere vores indsats mod smittespredning via kendte ruter som for eksempel gyllekørsel, vask og hygiejne, personers adgang, kørselsruter, afhentning af kalve og slagtedyrs samt andre mulige smitteveje," siger kvægfagdyrlæge fra SEGES Innovation, Betina Tvistholm.

## Sort sol ud af stalden

Trods den gode nyhed, at stærene ikke bringer smitte med Salmonella Dublin rundt, er der grund til at holde øje med fuglene. For det kan være overvældende, når der opstår sort sol af en stæreflok på tusinder af fugle – inde i en kvægstald.

"Fugle i store flokke æder store mængder foder direkte fra foderbordet, og de afsætter en del gødningsklatter på inventar og i foderet. Det er naturligvis ikke holdbart. Så selvom fuglene ikke er spredere af salmonella, vil vi arbejde videre med at undersøge, hvilke muligheder og erfaringer der findes for, hvordan vi holder stærene ude af staldene," fortæller Betina Tvistholm.

VIL DU VIDE MERE: BETINA TVISTHOLM, BETV@SEGES.DK

## Rene slagtedyrs er en fælles opgave

**Fødevarestyrelsen sætter fokus på, at der bliver sendt rene dyr til slagteriet.**

Rene slagtedyrs er en hjørnesten i fødevareresikkerheden. Ifølge gældende lovgivning skal alle slagtedyrs være rene ved levering til slagteriet. Det er en forudsætning for produktion af sikre fødevarer og et krav, der gælder for alle dyrearter.

### Fødevarestyrelsen strammer kontrollen

Fødevarestyrelsen har øget sit fokus på slagtedyrs renhedsgrad ved modtagelse på slagterierne. Slagterierne skal dokumentere, hvordan de håndterer meget urene dyr under slagtingen. Gentagne leverancer af urene dyr kan medføre kontrolbesøg hos leverandørerne.

"Som landmand har man et vigtigt ansvar for at levere rene slagtedyrs," udtaler Maybritt Kiel Poulsen og Annette Dresling, chefkonsulenter hos Landbrug & Fødevarer.

"Renhed handler ikke kun om fødevareresikkerhed – det sikrer også en mere effektiv slagting med færre brug af ressourcer."

### Forebyggelse starter i stalden

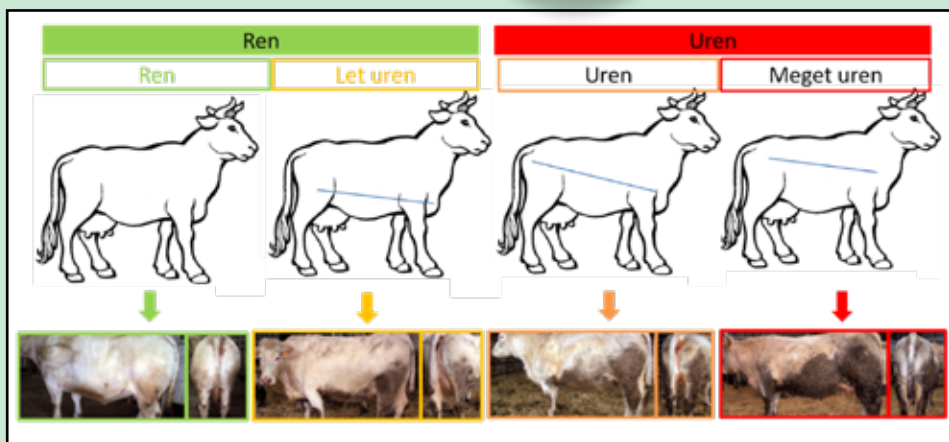
Rene slagtedyrs kræver en målrettet indsats i det daglige arbejde. God staldhygiejne,

en passende belægningsgrad, korrekt placering af købrøster og god strøelse er centrale elementer. For dyr på græs anbefales det at tage dem ind på tør og ren strøelse nogle dage før slagting. Transportvognen til slagteriet bør ligeledes være velstrøet for at undgå unødige forurening undervejs.



**Læs mere og få gode råd**

Vil du vide mere om, hvordan du bedst sikrer rene slagtedyrs? Følg QR-koden, og få adgang til en tjekliste, praktiske råd og inspiration fra branchen.



Landbrug & Fødevarer har sendt en vejledning ud til alle, der leverer dyr til slagting. Grafik: Landbrug & Fødevarer.